

Dyslexieonderzoek door HCO: wat is er nodig voor aanmelding?

We krijgen regelmatig vragen vanuit scholen over een dyslexieonderzoek. Welke leerlingen komen in aanmerking? Welke begeleiding heeft de leerling nodig? Wanneer krijgt een kind een dyslexie onderzoek? Hieronder geven we antwoord op dit soort vragen en leggen we onze werkwijze uit.

Inhoud

Dyslexieonderzoek door HCO: wat is er nodig voor aanmelding?	1
Criteria	2
Wanneer komt een leerling in aanmerking voor een dyslexieonderzoek?	2
Metingen, toetsen en normscores	2
Hoe meet je de achterstand van een leerling?	2
Begeleiding op school vóór aanmelding	4
Welke begeleiding moet er geboden zijn op school voordat een leerling in aanmerking komt voor dyslexieonderzoek?	4
Dyslexie en andere problematiek	7
Hoe gaan we om met leerlingen die ook op andere gebieden een zorgvraag hebben?	7
Internationale en/of meertalige leerlingen	7
Hoe gaan we om met internationale of meertalige leerlingen?	7
Aanmelding voor dyslexie onderzoek	8
Hoe meld je een leerling aan voor een dyslexie onderzoek?	8
Geraadpleegde bronnen:	9

BAZALT GROEP bestaat uit Bazalt, HCO en RPCZ

Criteria

Wanneer komt een leerling in aanmerking voor een dyslexieonderzoek?

Vergoedingsregeling

Vanaf januari 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de vergoeding van het onderzoek en de behandeling van ernstige, enkelvoudige dyslexie voor kinderen op de basisschool tot 13 jaar oud. HCO is hiervoor aangesloten bij de coöperatie Onderwijszorg Nederland (ONL). Om in aanmerking te komen voor een vergoed dyslexieonderzoek, moet een leerling op de drie meeste recente en achtereenvolgende **hoofdmeetmomenten** horen bij:

- De 10% zwaksten voor LEZEN (woordniveau)
- De 20% zwaksten voor LEZEN (woordniveau) en de 10% zwaksten voor SPELLEN.

Niet-vergoed dyslexieonderzoek naar ernstige spellingproblematiek

Voor kinderen die ernstige spellingproblemen hebben zonder (ernstige) achterstanden op het gebied van technisch lezen, is het ook mogelijk om een dyslexieonderzoek aan te vragen. Een dergelijk onderzoek wordt echter niet vergoed door de gemeente, maar wordt gefinancierd door school en/of ouders. Een leerling komt hiervoor in aanmerking als deze op de drie meeste recente en achtereenvolgende **hoofdmeetmomenten** behoort bij:

- De 10% zwaksten voor SPELLEN.

Metingen, toetsen en normscores

Hoe meet je de achterstand van een leerling?

Hoe toont een school/leerkracht de achterstand van een leerling aan?

- **LEZEN:**
 - 10% zwaksten: E of V⁻ -score op CITO DMT 2018 (of 2009)
Standaardscore 6 of lager op EMT
 - 20% zwaksten: Standaardscore 7 op EMT/Brus
Een V-score op de CITO DMT 2018 (of 2009)
- **SPELLEN:**
 - 10% zwaksten: E of V⁻ -score op CITO Spelling of SVT Spelling
Percentielscore 10 of lager op PI dictee

Voor het aanmelden van een leerling voor een dyslexieonderzoek levert de school/leerkracht bovenstaande scores op drie recente hoofdmeetmomenten aan. Een hoofdmeetmoment is een meting die plaatsvindt op het moment waarop de toets is genormeerd. Zowel voor de CITO als voor de EMT/Brus en het PI-dictee geldt dat hoofdmetingen worden afgenomen in januari/februari en mei/juni. Ook de SVT Spellingtoets kan gebruikt worden voor de aanmelding. Het is belangrijk dat deze toets wordt afgenomen in dezelfde (normering)periode als de afgenomen leestoets.

Uitzonderingen

In sommige gevallen kan de leerling ook in aanmerking komen voor een dyslexieonderzoek bij twee hoofdmetingen en één tussenmeting. Deze uitzondering geldt voor

- kinderen met een erfelijke aanleg voor dyslexie (dyslectische (groot)ouders of broers/zussen), of
- kinderen die bij de eerste hoofdmeting al forse lees- en spellingproblematiek hebben (E / V-scores op zowel lezen en spelling).

De aanmelding kan dan plaatsvinden na onderstaand traject:

- 1^e Hoofdmeting – 10 tot 12 weken extra ondersteuning zorg op niveau 3
- Tussenmeting – 10 tot 12 weken extra ondersteuning zorg op niveau 3
- 2^e Hoofdmeting – aanmelden

Tussen een hoofd- en tussenmeting mag, bij bovengenoemde uitzonderingen, een periode zitten van tenminste 10 tot 12 onderwijsweken. Houd hierbij rekening met vakanties, want deze tellen niet mee. Voor tussenmetingen geldt dat gebruik wordt gemaakt van de midden normering (M) bij afname in november tot en met maart en van de eind normering (E) bij afname in april tot en met oktober.

Let op: Wanneer er gebruik wordt gemaakt van een tussenmeting, moet de gehele periode hulp op zorgniveau 3 geboden zijn aan het kind (zie hiervoor verder het kopje “hulp na hoofdmeting 2”).

Voor leerlingen in groep 3 en 4 gaan we uit van in ieder geval drie hoofdmetingen (M3, E3, M4 of bij doublure in groep 3: de tweede keer afname M3) om de ernst en de hardnekkigheid vast te kunnen stellen. Na de drie hoofdmetingen (vanaf M4 of bij doublure in groep 3 vanaf de tweede afname M3) kunnen tussenmetingen (okt/nov en april) meetellen.

Doublure

Zowel voor lezen als voor spelling wordt een doublure van een leerling meegerekend. Dit betekent dat de didactische leermaanden blijven doortellen, alsof de leerling niet is blijven zitten.

- Bij technisch lezen kunnen de normen worden gebruikt van de groep waarin de leerling gezeten zou hebben, als deze niet had gedoubleerd.
- Bij spelling is een extra handeling nodig. Het kind maakt de toets van de huidige groep en het resultaat wordt ingevoerd in het leerlingvolgsysteem (LVS). Hieruit blijkt een vaardigheidsscore. Deze vaardigheidsscore wordt (handmatig) vergeleken met de normering van de groep waarin in het kind gezeten zou hebben, zonder doublure. Het niveau wat hieruit naar voren komt, geeft de ernst van de achterstanden aan en is bruikbaar voor de aanmelding.

Voorbeeld: een leerling doubleert in groep 4. Bij de middentoets wordt het technisch lezen beoordeeld volgens de normen van M5 (de groep waarin het kind gezeten zou hebben). Bij spelling maakt het kind “gewoon” de M4 toets samen met de rest van de klas. Hij behaalt hierop een score van bijvoorbeeld 36. Dit komt na invoering in het LOVS overeen met een vaardigheidsscore van 119 en niveau IV. Wanneer de vaardigheidsscore echter wordt gelegd langs de normering van groep 5, blijkt deze overeen te komen met niveau E (V). Dat niveau kan gebruikt worden voor de aanmelding.

Tip: maak gebruik van de Tabel Tussenopbrengsten Cito LOVS 2019

Voor het normeren van vaardigheidsscores volgens een andere jaargroep, kunnen scholen gebruik maken van de Tabel Tussenopbrengsten Cito LOVS 2019 op leerlingniveau. Belangrijk hierbij is om naar de tabel te kijken waarin de verdeling in A t/m E niveau is gemaakt, zodat duidelijk is of de leerling bij de zwakste 10% presteert. De tabel is te vinden op onze website:

<https://www.hco.nl/tabellen-tussenopbrengsten-cito-lovs-2019/>

Begeleiding op school vóór aanmelding

Welke begeleiding moet er geboden zijn op school voordat een leerling in aanmerking komt voor dyslexieonderzoek?

Vanuit de basisondersteuning biedt een school eerst zelf al een aantal begeleidingsactiviteiten aan leerlingen met lees- en spellingproblemen.

Hulp na hoofdmeting 1

Bij hoofdmeting 1 constateert de school/leerkracht dat een leerling uitvalt op lezen en/of spelling. Dat betekent dat de leerling onvoldoende heeft geprofiteerd van de reguliere lessen en extra begeleiding nodig heeft. Dat kan door begeleiding op niveau 2 te bieden. De leerkracht breidt instructie- en oefentijd uit voor deze leerling in de groep. Denk aan verlengde en verdiepte instructie, herhaling in kleinere stappen en begeleidde inoefening van de klassikale lessen.

Waaraan moet een school voldoen?

- De leerling krijgt meer instructie, leertijd en oefentijd aangeboden door de leerkracht (of stagiaire/onderwijsassistente). Het gaat om ongeveer 45-60 minuten per week.
- De leerlingen lezen onder begeleiding van de leerkracht bijvoorbeeld hardop en herhaald, lezen wisselrijtjes en/of flitsen letters of woorden.
- Er wordt gebruik gemaakt van aanvullend materiaal uit de methode of eventueel uit andere (remediërende) methoden.

Inzet ICT

De leerling kan extra oefenen door middel van gebruik van educatieve softwarepakketten. De computer of tablet kan echter niet de rol van de leerkracht/leesspecialist overnemen, waardoor de totale begeleiding niet enkel kan bestaan uit computerondersteuning. Oefenen met behulp van de computer of tablet kan worden gezien als extra oefening naast de begeleiding van de leerkracht.

Hulp na (hoofd)meting 2

Als na (hoofd)meting 2 blijkt dat de vooruitgang beperkt is (E-score of V-(min) score), heeft de leerling naast de zorg op niveau 2, ook zorg op niveau 3 nodig. Zorg op niveau 3 bestaat uit intensieve, systematische begeleiding aan de hand van een geprotocolleerde werkwijze. Deze hulp wordt gegeven als aanvulling op de gewone lees- en spellinglessen en daarmee dus bovenop bijvoorbeeld de verlengde instructie in de klas.

Waaraan moet een school voldoen?

- De begeleiding wordt verzorgd door een bevoegd persoon (bijvoorbeeld remedial-teacher, leerkracht, onderwijsassistent of stagiaire).
- De leertijd wordt uitgebreid met minimaal één uur (voorkeur voor vaker en wat korter, dan één keer heel lang). **Let op:** wordt een kind aangemeld met E-scores op spelling, dan dient de leertijd uitgebreid te zijn met een uur d.m.v. een geïntegreerde aanpak op zowel op het gebied van lezen als spellen. Wordt een kind aangemeld voor een niet-vergoed dyslexieonderzoek omdat het kind alleen ernstige spellingproblemen heeft, dan volstaat een uur extra begeleiding op alleen spellinggebied.
- De begeleiding mag individueel zijn of in groepjes van maximaal 4 kinderen.
- De leerling krijgt expliciete instructie, waarbij de leerstof en deelvaardigheden in kleine stapjes worden aangeleerd. De hulp is afgestemd op het probleem en de hiaten van het kind (klanken, geschreven letter, de relatie tussen beide, lezen van woorden, lezen van teksten, spellen etc.) en er is voldoende herhaling om tot automatisering of inprenting te komen. Tijdens de begeleiding wordt er directe en procesmatige feedback gegeven.
- De intensieve ondersteuning beslaat een periode van tenminste 20-24 weken.

Deze hulp kan worden beschreven in het groepsplan of (individueel) handelingsplan. Belangrijk is dat terug te vinden is:

1. De **beginsituatie** van de leerling;
2. Naar welk **doel** wordt gestreefd (realistisch, concreet en meetbaar);
3. Wat de **inhoud** is van de begeleiding: welke methode is gebruikt, wat is er in de bijeenkomsten gedaan, waar bestaat de extra hulp uit, welke instructie is er geboden?
4. **Wie** de extra hulp heeft geboden (leerkracht, stagiaire, onderwijsassistente, remedial teacher);
5. Wat de **intensiteit** van de hulp is: aantal keer per week, aantal minuten per keer, duur interventieperiode;
Let op: een handelingsplan mag geen periode van september tot april of juni beslaan zonder dat er binnen deze periode een (tussen)evaluatie en aanpassing heeft plaatsgevonden.
6. **Evaluatie:** is het doel behaald, waarom wel/niet, evt. opvallendheden?

Voorbeeld handelingsplan

Doel van de hulp	Waar bestaat de hulp uit? Wat is er gedaan?	Aantal keer per week. Aantal minuten per keer.	Met welke methode is gewerkt?	Door wie is de hulp geboden?	Individueel of in een groepje van hoeveel lln?

Welke materialen zijn hiervoor geschikt

Onderstaande lijst geeft suggesties, maar is niet uitputtend. Voorwaarde voor gebruik op zorgniveau 3 is dat de materialen/methoden worden ingezet zoals voorgeschreven.

- Connect (Klanken en Letters, Woordherkenning, Vloeiend Lezen)
- Estafette aanpak 1 (4x 15 minuten)
- Leesbalans
- Ralfi
- Toch nog leren lezen
- Zuid-Vallei
- Bouw!¹
- Taal in Blokjes
- Zo leer je kinderen lezen en spellen
- Zelfstandig Spellenspel
- PI-Spello
- Staal

¹Bouw!

Bouw! kan voor kinderen in groep 3 en 4 worden gebruikt op zorgniveau 3 mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- Er is drie keer per week 20 minuten geoefend of vier keer per week 15 minuten.
- De extra begeleiding is uitgevoerd door een leerkracht of leesspecialist of een tutor die onder begeleiding en verantwoordelijkheid van een leerkracht of leesspecialist werkt. Denk hierbij aan:
 - o werken onder toezicht van de leerkracht of leesspecialist.
 - o toetsen worden afgenomen door de leerkracht of leesspecialist.
 - o regelmatig evaluatiemomenten tussen de tutor en leerkracht of leesspecialist.

Hoe (suggesties)?

- Inzet (externe) RT / IB / onderwijsassistente / Pabo-stagiaire / orthopedagoog / psycholoog / logopediste
- Leerkracht die deze begeleiding biedt als de andere kinderen zelfstandig werken.
- Leerkracht die deze begeleiding biedt als de andere kinderen lezen met tutores.

Het komt regelmatig voor dat de onderdelen 'meetmomenten' en 'geboden begeleiding' niet in het leerlingdossier zelf ingevuld worden, maar dat er verwezen wordt naar een bijlage. Het helpt ons als u duidelijk verwijst naar een bijlagenummer en dit nummer ook vermeldt op de desbetreffende bijlage.

Dyslexie en andere problematiek

Hoe gaan we om met leerlingen die ook op andere gebieden een zorgvraag hebben?

Sommige leerlingen hebben naast lees- en spellingachterstanden ook medische, gedrags- en/of sociaal-emotionele moeilijkheden.

Wat is er nodig voordat een leerling wordt aangemeld?

Voor leerlingen waarbij het vermoeden is dat er ook andere problematiek speelt, adviseren wij dit eerst verder te laten onderzoeken. Wanneer een stoornis is vastgesteld (zoals ADHD) en de leerling hiervoor behandeling (of medicatie) krijgt, geldt dat de meetmomenten pas worden meegerekend vanaf het moment dat het effect van de behandeling (of medicatie) zichtbaar is. Deze richtlijn geldt ook voor kinderen die logopedie volgen vanwege een taalachterstand of taalstoornis. Een specialist waarbij het kind in behandeling is (arts, GZ-psycholoog, psychiater) kan een verklaring afgeven waarin wordt aangetoond dat de problemen onder controle zijn.

Wat is er nodig na de aanmelding van een leerling?

Wanneer na aanmelding uit de dossieranalyse signalen van belemmerende problemen blijken, sturen wij gedragsvragenlijsten aan ouders en school die we graag binnen vier weken retour ontvangen bij HCO. Op basis van de resultaten beoordeelt een van onze dyslexie experts of de bijkomende problematiek een belemmering lijkt te vormen voor de diagnostiek.

Als de problemen geen belemmering vormen, wordt op het HCO intern een schriftelijke verklaring afgegeven. De leerling kan dan voor de vergoede dyslexiezorg in aanmerking komen. Wanneer de problemen wel belemmerend lijken te zijn, moeten deze eerst worden onderzocht en/of behandeld. Het dossier zal dan aan de ouders worden geretourneerd.

Internationale en/of meertalige leerlingen

Hoe gaan we om met internationale of meertalige leerlingen?

Steeds vaker krijgen wij aanmeldingen van internationale en/of meertalige kinderen voor een dyslexieonderzoek. Hierbij hanteren wij de volgende richtlijnen:

- Wanneer meertalige kinderen vanaf de kleutertijd Nederlands onderwijs hebben gevolgd, komen zij onder dezelfde voorwaarden in aanmerking als andere kinderen, mits zij een Nederlandse zorgverzekering hebben.
- Als een meertalig kind tenminste 3 jaar Nederlands onderwijs heeft gevolgd en er geen aanwijzingen zijn van een taalprobleem of taalontwikkelingsstoornis, kan een kind in aanmerking komen voor een onderzoek. Wanneer het kind logopedie heeft gevolgd, verzoeken wij u de informatie van de logopediste mee te sturen.

- Voor meertalige kinderen die minder dan 3 jaar Nederlands onderwijs hebben gevolgd moeten er vanuit de aanmeldingsformulieren gegronde vermoedens van dyslexie naar voren komen en geen aanwijzingen zijn van een taalprobleem of taalontwikkelingsstoornis. We adviseren u voor deze aanmelding contact op te nemen met de medewerker van ONL.

Aanmelding voor dyslexie onderzoek

Hoe meld je een leerling aan voor een dyslexie onderzoek?

Wanneer wordt voldaan aan bovenstaande richtlijnen, kunnen een school en ouders een leerling aanmelden voor een dyslexieonderzoek. De formulieren hiervoor zijn te vinden op www.hco.nl/formulieren.

Vergoedingsregeling

Voor het aanmelden van een kind voor een vergoed dyslexieonderzoek, kun je gebruik maken van van de ONL dyslexie formulieren (te herkennen aan het ONL-logo). De documenten die hiervoor nodig zijn, betreffen:

- aanmeldingsformulieren van ouders
- vragenlijst van ouders en school
- uitdraai uit het leerlingvolgsysteem (LVS)
- kopie legitimatiebewijs van het kind.

Voor vragen over de diagnostiek en behandeling van dyslexie kunt u telefonisch contact opnemen met de afdeling ONL-administratie via 070-448 28 98. U kunt de ONL-administratie ook een e-mail sturen: onl@hco.nl

De dossiers kunt u sturen aan:

HCO

T.a.v ONL Dyslexie

Postbus 53509

2505 AM Den Haag

Niet-vergoed dyslexieonderzoek (ernstige spellingproblemen)

Voor het aanmelden van een kind voor een niet-vergoed dyslexieonderzoek, kan gebruik worden gemaakt van de “gewone” dyslexie aanmeldformulieren. De documenten die hiervoor nodig zijn, betreffen:

- aanmeldingsformulieren van ouders
- vragenlijst van ouders en school
- uitdraai uit het leerlingvolgsysteem (LVS)

Voor vragen over het onderzoek naar dyslexie op het gebied van ernstige spellingproblemen kunt u terecht bij de vaste onderwijsadviseur van de school. Een aanmelding kan eveneens worden gericht aan deze persoon.

Administratieve controle

Onze medewerkers controleren allereerst of bovengenoemde documenten in het aangeleverde dossier aanwezig zijn. Indien een van deze documenten ontbreekt, ontvangen de ouders een e-mail met het verzoek de ontbrekende documenten aan te leveren.

Let op: een handtekening van beide ouders is nodig. Wanneer één van de ouders gezag heeft, adviseren we om dit als opmerking op het aanmeldformulier te schrijven. Dit voorkomt vertraging in de aanmeldingsprocedure en mogelijke pijnlijke situaties.

Na de administratieve beoordeling beoordeelt een dyslexie expert of het dossier inhoudelijk aan de (strengere) eisen voldoet. Indien nodig neemt de expert contact op met ouders of met de school voor aanvullende informatie of gegevens.

Meerdere onderzoekers per school

Een school kan meerdere dossiers tegelijkertijd aanleveren. We doen ons uiterste best om deze dossiers door één dyslexie expert te laten beoordelen en het eventuele onderzoek uit te laten voeren. Soms verdelen we de dossiers juist wel over meerdere experts om de doorlooptijd te beperken.

Geraadpleegde bronnen:

Dyslexie. Diagnostiek en Behandeling. Brochure van de Stichting Dyslexie Nederland (SDN), SDN 2016.

Handreiking voor de invulling van ondersteuningsniveau 2 en 3 bij het vermoeden van Ernstige Enkelvoudige Dyslexie, NKD 2019

Leidraad vergoedingsregeling dyslexie van onderwijs naar zorg: doorverwijzing bij een vermoeden van dyslexie, NKD 2019

Protocol Leesproblemen en Dyslexie, Expertisecentrum Nederlands 2016

Richtlijn Lees- en Spellingproblemen in combinatie met Hoogbegaafdheid. Addendum bij de Brochure van de Stichting Dyslexie Nederland (SDN). SDN, 2018.